

Af en toe weet de actuaris het ook niet precies – en dat is niet erg

Met de komst van IFRS 17 wordt de beste schatting (Best Estimate (BE)) een belangrijk onderdeel van de IFRS-voorziening zoals we deze al kennen onder Solvency II. De versimpelde definitie van een beste schatting is de contante waarde van alle verwachte toekomstige kasstromen op basis van de meest recente en actuele inzichten, verdisconteerd met de risicovrije rente.

De berekening van een beste schatting is afhankelijk van de onderliggende data, gekozen methodieken, assumpties, wet- en regelgeving en zeker ook van de inschatting van de betrokken actuaris. Dit artikel gaat in op dit laatste en gaat minder in op de onderliggende technieken. In dit artikel breken we een lans voor een meer voorspelbare beste schatting en beargumenteren we waarom actuarissen zo transparant mogelijk moeten communiceren – ook als ze niet precies weten hoe informatie omgezet moet worden in een beste schatting.

VARIATIE IN BESTE SCHATTINGEN

Als twee actuarissen beide een technische voorziening vaststellen, dan resulteert dit waarschijnlijk in twee verschillende uitkomsten. Er is slechts één ding in ons vak een zekerheid: de gemaakte voorspelling, de puntschatting, komt nooit uit. De variatie in uitkomsten is onvermijdelijk omdat er simpelweg niet één waarheid is. Met andere woorden: er bestaat een realistische bandbreedte aan uitkomsten (redelijke bandbreedte). Hoe volatieler of onvoorspelbaarder de onderliggende risico's zijn, hoe groter de kans op verschillende uitkomsten en hoe breder deze range is.

Daar komt bij dat de Best Estimate voorziening periodiek (veelal kwartaalwijze) opnieuw wordt vastgesteld waar dan een nieuwe beste schatting uit voortkomt. Dit leidt tot fluctuaties die telkens zichtbaar zijn in de P&L. In een extreem voorbeeld kan het voorkomen dat in jaar 1 € 5 miljoen wordt toegevoegd, met een verlies in de P&L tot gevolg, terwijl in jaar 2 een afname van de voorziening van € 8 miljoen tot een winst in de P&L van dat boekjaar leidt. De praktijk wijst uit dat actuarissen, gegeven hun rol en verantwoordelijkheid, hier vervolgens op worden aangesproken en de mogelijke kritiek hierop vaak persoonlijk opvatten. Het is de vraag of dit terecht is, want de oorzaak betreft vaak trendbreuken of beperkingen in de onderliggende data door bijvoorbeeld:

- **Wijziging in schadebehandelprocedures:** Een versnelling in het proces van schadeafhandeling en betaling leidt ten onrechte tot een hogere eindlast bij ongewijzigde toepassing van de Chain-Ladder Paid methode. Hetzelfde geldt voor de wijzigingen in dossiervoorzieningen en de Chain-Ladder Incurred methode. Is de actuaris op de hoogte van deze wijziging? Is de actuaris voldoende meegenomen in de effecten hiervan ten tijde van het afleiden van de Best Estimate?
- **Wetswijzigingen:** Wetswijzigingen over recente jaren hebben op verschillende vlakken tot hogere compensaties geleid. Voorbeelden hiervan zijn het besluit vergoeding affectieschade en de invoering van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). In beide gevallen bleek de impact in de praktijk anders dan vooraf door de wetgever ingeschat.
- **WA direct:** Wanneer gedupeerden WA-claims voortaan met hun eigen verzekeraar kunnen afhandelen, leidt dit tot wijzigingen in afhandelingspatronen ten opzichte van de historie tot dusver. Dit heeft mogelijk impact op schadedata en daarmee op de schatting van ultimate schadelast. Dit recente voorbeeld zal komende periode gemonitord moeten gaan worden.

De conclusie van de bovenstaande opsomming is dat de actuaris wijzigingen op de juiste manier moet verwerken in de totstandkoming van de ultimate schadelast. Wijzigingen in het proces leiden immers tot andere data en dus een andere uitkomst, ook als de actuaris de gehanteerde methodiek niet aanpast. Het is dan de vraag of die uitkomst een beste schatting is. Het is hierbij belangrijk dat de actuaris enerzijds op de hoogte is van de wijzigingen en anderzijds zichzelf in staat stelt om de wijzigingen mee te nemen in de schatting. Is de actuaris wel op de hoogte, maar neemt de actuaris de wijzigingen niet juist mee, dan is kritiek op het mechanisch 'doorrollen' van de methode om tot een geüpdatete beste schatting te komen overigens wel terecht.

EEN ACTUARIS DIE ZEGT: 'IK WIST DIT NIET', MOET OOK IN DE SPIEGEL DURVEN KIJKEN

MEER DAN ALLEEN GETALLEN

Het op de hoogte zijn van de ontwikkelingen werkt natuurlijk wel twee kanten op en heeft vooral te maken met de plaats van, in dit geval, de reporting actuaris binnen het proces.

De actuaris moet een integrale rol hebben en zich ontvankelijk opstellen voor de beschikbare informatie vanuit de business of stafafdelingen zoals Finance en Productmanagement. De actuaris moet begrijpen en voelen dat hij niet ingehuurd is als 'menselijke rekenmachine' maar dat hij een belangrijke functie heeft als het gaat om verbanden leggen tussen verschillende informatiestromen. Deze informatiestromen kunnen zowel harde kwantitatieve als zachte kwalitatieve informatie bevatten.

Een actuaris die zegt: 'ik wist dit niet', moet ook in de spiegel durven kijken en nagaan of zijn rol en positie in de rapportageketen wel juist is ingevuld. Andersom geldt dat de business en of stafafdelingen de link moeten leggen tussen de ontstane wijzigingen enerzijds en de cijfers die via de actuaris in het jaarverslag verschijnen anderzijds. Dit zal niet vanzelf gaan en het lijkt verstandig dat we als actuarissen deze link meer dan ooit onder de aandacht brengen, en ook blijven brengen.

Waar het om gaat is dat er een 'breng- en haalplicht' ontstaat tussen disciplines binnen verzekeraars waardoor informatie steeds natuurlijker en logischer uitgewisseld wordt. Uiteindelijk wordt de kennis van de actuaris beter gebruikt waardoor de actuaris niet meer op een eiland zit maar onderdeel wordt van het integrale proces.

Het is van belang dat iedereen zich betrokken voelt bij de totstandkoming van de cijfers. Het zijn immers niet de persoonlijke cijfers van de actuaris, het zijn de cijfers die een zo goed mogelijk beeld geven van de organisatie of het bedrijfsdeel.

WEES TRANSPARANT

Wanneer er jaar op jaar trendbreuken in bijvoorbeeld de schadedriehoek zitten en de driehoek compleet onbruikbaar is dan kan het voorkomen dat de actuaris met de handen in het haar zit en maar één vraag heeft: 'En nu?'. Op dat moment weet de actuaris ook niet hoe informatie precies omgezet moet worden in een beste schatting.

Is dit erg? Is het erg als de actuaris het ook niet precies weet? Is het erg als de actuaris ook even geen idee heeft hoe hij al deze bijzonderheden en verstoringen moet opnemen in het model? Wij denken van niet.

Het kan wel eens de juiste opening zijn van een discussie door als actuaris toe te geven dat jij het ook even niet meer weet. Leg dit transparant op tafel en je zult zien dat vrijwel iedereen hier begrip voor heeft en ook snapt dat een dergelijke situatie niet via de gangbare weg leidt tot een Best Estimate. Deze stap is naar ons idee vele malen krachtiger en beter houdbaar voor de lange termijn dan de andere kant van dit spectrum, te weten de 'schoonmodellering'. Wij leggen schoonmodellering uit als een onzekere situatie waarin met schijnbaar precieze modellen een gewenste uitkomst wordt gegenereerd. Initieel leidt dit tot vertrouwen en comfort bij stakeholders. Maar op de lange termijn wordt de onwelkome en uitgestelde boodschap alsnog bewaarheid. Maak je je werk als actuaris op deze manier niet onnodig moeilijk – en persoonlijk – door met te veel schijnzekerheid te modelleren?

Uit de praktijk hebben wij geleerd dat de stap om open en transparant te zijn, de weg is die de actuaris van deze tijd moet nemen. De actuaris moet vakkundig, precies en met de beste modellen modelleren wanneer het kan. En niet wanneer het niet kan. Maak dit in dit laatste geval transparant; ga hierover in gesprek met de stakeholders en kom – met de actuaris in de lead en als eindverantwoordelijke – met elkaar tot een zo goed mogelijke schatting.

Simpel beginnen, met duidelijke monitoring en terugkoppeling in de organisatie, is meer waard dan schoonmodellering. Schoonmodellering leidt tot een niet-uitlegbare wirwar aan verklaringen achteraf. Hiermee is het vertrouwen van de stakeholders in één keer weg en kom je op het punt waar we mee begonnen, namelijk dat de actuaris zich persoonlijk aangesproken voelt.

R. Garssen (links) is senior associate bij PwC.

S. Dijkshoorn MBA AAG (midden) is CFRO Schade bij a.s.r.

L. Janssen MSc AAG is Senior Manager bij PwC.

Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven.

BESTE SCHATTING INCLUSIEF SCHATTINGSONZEKERHEID

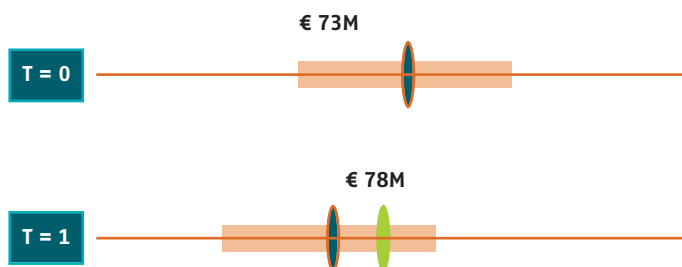
We vinden dat de actuaire van nu open moet communiceren en niet moet schoonmodelleren. Maar daar moet niet uit worden afgeleid dat we voor een volatiele Best Estimate met evenzo volatiele P&L effecten zijn. Daarom doen we hier een voorstel voor een aanpak waarbij beide werelden verenigd worden: een zo goed mogelijke voorspelbare eindlast, open communicatie en integrale modellering.

Binnen dit concept stellen we voor om te gaan werken met een redelijke bandbreedte. Hierbij zijn de volgende punten van belang:

- De actuaire rekent verschillende modellen door met verschillende redelijke instellingen voor elk van de portefeuilles. Op basis van de uitkomsten wordt voor iedere portefeuille een redelijke bandbreedte (reasonable range) opgesteld;
- Alle punten binnen de reasonable range zijn acceptabel als beste schatting. De bandbreedte geeft een goed beeld van de (in)stabiliteit en (on)voorspelbaarheid van de portefeuille;
- Er wordt een methode gekozen die over de verschillende portefeuilles tot de gekozen best estimate leidt (de puntschatting);
- De geselecteerde beste schatting moet op een voorspelbare, duidelijk uitlegbare en consistente manier worden vastgesteld om 'cherry picking' te voorkomen;
- Vervolgens moeten acceptabele ranges niet alleen op portefeuille niveau geanalyseerd worden maar ook over het hele verzekeringsbedrijf. Immers: voor één portefeuille kan een voorziening aan de onderkant van de reasonable range acceptabel zijn, maar niet voor alle portefeuilles.

WAT IS DE AANPAK OP HET VOLGENDE RAPPORTAGEMOMENT?

Het volgen van de bovenstaande stappen leidt tot een redelijke range op een waardingsdatum. Dit leidt automatisch tot de vraag: wat is de aanpak op het volgende rapportagemoment? Wij stellen voor om op het volgende rapportagemoment de eindlast voor oude jaren met de gekozen methode te updaten. Zo lang de geüpdatete eindlast zich binnen de originele redelijke range blijft bevinden, kan de origineel geselecteerde - niet geüpdatete - eindlast gehandhaafd blijven. Zie figuur 1 voor een gesimplificeerd voorbeeld. De in deze paragraaf voorgestelde aanpak leidt tot stabielere voorzieningen en beter uitlegbare resultaten. De methodiek dient wel rekening te houden met eventueel grote(re) fluctuaties indien de portefeuille buiten de range raakt. Hier dient bij de implementatie van een dergelijke aanpak rekening mee gehouden te worden. Het is natuurlijk wel zaak om een dergelijke aanpak met betrokken stakeholders, zoals bijvoorbeeld de externe accountant, af te stemmen.

Figuur 1: In dit versimpelde voorbeeld wordt op t = 0 een eindlast op oude jaren van € 73M gekozen en bedraagt de onzekerheid rondom de eindlast € 20M. In dit voorbeeld leidt de data update op t = 1 tot een eindlast van € 78M. Omdat dit binnen de range ligt die op t = 0 is afgeleid, wordt de eindlast niet geüpdatet.

CONCLUSIE

Wijzigingen in proces, data of andere verstoringen leiden tot een andere beste schatting – juist als de actuaire de gehanteerde methodiek niet aanpast. Daarom is het van belang dat de actuaire op de hoogte is van dit soort wijzigingen en ook in staat is om een nieuwe schatting te maken waarin deze wijzigingen op de juiste manier verwerkt zijn.

Waar het om gaat is dat er een 'breng- en haalplicht' ontstaat tussen disciplines binnen verzekeraars waardoor informatie natuurlijker en logischer uitgewisseld wordt. Hierdoor zit de actuaire niet meer op een eiland maar is de actuaire onderdeel van het integrale proces en wordt actuariële kennis beter gebruikt.

De actuaire moet vakkundig, precies en met de beste modellen modelleren wanneer het kan. En niet wanneer het niet kan. Maak dit in dit laatste geval transparant; ga hierover in gesprek met de stakeholders en kom met elkaar tot een zo goed mogelijke schatting.

We vinden dat de actuaire van nu open moet communiceren en niet moet schoonmodelleren. Daarom stellen we voor te werken met reasonable ranges; een aanpak die onzes inziens beide werelden verenigt: een voorspelbare eindlast, open communicatie en integrale modellering. ■